

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
3/3 โรงเรียนวัดผาสุกขนิจักร โดยใช้ แบบฝึกทักษะทางการเรียน

ขวัญจิตร วิรัตน์จันทร์

โรงเรียนวัดผาสุกขนิจักร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรีเขต2
ปีการศึกษา 2562

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร โดยใช้แบบฝึกทักษะทางการเรียน สำเร็จสมบูรณ์ได้โดยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก

ขอขอบพระคุณนางผุสดี หวายนำ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดผาสุมณีจักร ที่ให้ความอนุเคราะห์ห้องความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำกรวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้

ขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร จำนวน 39 คน ที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าและทดลองครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม และมีส่วนช่วยในการวิจัยฉบับนี้

ขวัญจิตร วิรัตน์จันทร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
กิตติกรรมประกาศ	(ข)
สารบัญ	(ค)
สารบัญตาราง	(จ)
1. บทนำ	
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมุติฐานของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
เนื้อหา	3
ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	3
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	6
ความหมายของแบบฝึกทักษะ	11
แนวคิด/ทฤษฎีในเรื่องแบบฝึกทักษะ	11
ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ	15
องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะ	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	
กลุ่มเป้าหมาย	27
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	35
ขอบเขตของการวิจัย	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
สรุปผลการวิจัย	36
อภิปรายผลการวิจัย	37
ข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	39
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ	
ภาคผนวก ข เครื่องมือในการศึกษา	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ของแบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนนแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์	32
2. ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ของคะแนนแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์	34

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติในเรื่องแนวทางการจัดการศึกษา หมวด 4 ตามมาตรา 22 ไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ตามสติปัญญาและความสามารถของตนการจัดการศึกษามุ่งเน้น ความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบ ต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ.2542 : 23)

การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ ประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ของไทย ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยและกำหนดมาตรา หลายมาตราที่ชี้ให้เห็นว่าการวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ กล่าวคือ มาตรา 24 (5) ระบุให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถใช้การวิจัยเพื่อศึกษาค้นคว้าหาคำตอบหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การวิจัยจึงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ หาเหตุผลในการ ตอบปัญหา และแก้ไขปัญหา มาตรา 30 ระบุให้ครูผู้สอนทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับผู้เรียน ผู้สอนนอกจากจัดกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ยังใช้การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาหรือสิ่งที่ ต้องการรู้คำตอบ พัฒนาควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนการสอน และทำการวิจัยให้เป็นกระบวนการเดียวกัน

การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัด ผู้เรียนเป็นห้อง ๆ แต่ละห้องมีผู้เรียนจำนวนมาก โดยให้ผู้เรียนเรียนคละกันทั้งเก่งและอ่อน ดังนั้น การปลูกฝังความมีระเบียบวินัย คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความเป็นมนุษย์ ความกตัญญู รักเกียรติภูมิ แห่งตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความรู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละรักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาใน ศาสนา จึงพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้ยาก เพราะขัดกับหลัก จิตวิทยาและธรรมชาติของการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญา ความถนัด คุณธรรมจริยธรรม ความสามารถและประสบการณ์ จึงทำให้ผู้เรียนมีความรู้และความ

เข้าใจ ในเรื่องที่เรียนแตกต่างกัน ถ้าครูสอนเร็วผู้เรียนที่เรียนอ่อนจะตามไม่ทันครู สอนช้าอธิบายมาก ๆ ผู้เรียนก็จะเกิดความเบื่อหน่ายและถ้าเป็นผู้เรียนที่ยังเล็กๆ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นไปได้ยากครูผู้สอนต้องหาวิธีการสอนหลายๆอย่างเพื่อให้ผู้เรียนสนใจและมีเจตที่ดีต่อกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้นี้วิธีหนึ่งที่จะช่วยในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและยังปลูกฝังระเบียบวินัยคุณธรรมจริยธรรม ให้ดีขึ้นได้แก่การนำเอาวิธีการสอนมาให้ใช้เหมาะสมกับลักษณะวิชา กล่าวคือครูจะต้องหาวิธีการสอน ที่ได้ผลมาใช้กับนักเรียน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันการเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป

เมื่อพิจารณาเป้าหมายประการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดี เก่ง มีสุข ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยจะต้องคำนึงมาตรฐานคุณภาพการจัดการเรียนรู้และบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัยให้เป็นกระบวนการเดียวกัน นั่น คือ ผู้สอนจะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอน และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทำการวิจัยเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา และนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนบางส่วนของผู้เรียน กระบวนการวิจัยจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเครื่องมือการเรียนรู้ติดตัวไปตลอดชีวิต เพราะการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย จะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าทดลองหรือศึกษาหาความรู้อย่างมีแผนงานที่เป็นระบบน่าเชื่อถือได้

การศึกษาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ลักษณะทางกายภาพและสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา เป็นการเรียนรู้ที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข นางพสมพร ประจันตะเสน (2550) ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องภูมิศาสตร์ นักเรียนมีความสับสนเรื่องภูมิศาสตร์ในท้องถิ่นภาคต่างๆของประเทศไทย ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ไม่สนใจเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่ดี ทางผู้วิจัยจึงเห็นสมควรแก้ปัญหาโดยการสร้างชุดฝึกการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3

สมมุติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะทางการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ เพิ่มขึ้น
2. ได้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่ผ่านการพัฒนาและหาประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ
3. โรงเรียนสามารถนำแนวทางนี้ไปส่งเสริมให้ครูคนอื่น ๆ ได้นำไปพัฒนากลุ่มสาระอื่นๆได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใน เรื่อง เข้าใจภูมิศาสตร์ ได้แก่

- 1.1 แผนที่ และภาพถ่ายในชุมชน
- 1.2 ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
- 1.3 สภาพแวดล้อมในชุมชน
- 1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.5 เมืองและชนบท

2. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 / 2562 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 119 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 / 2562 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร จำนวน 39 คน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ใช้แบบฝึกทักษะทางการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกทักษะการเรียน หมายถึง แบบฝึกทักษะที่ผู้ค้นคว้าสร้างขึ้นโดยใช้เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 39 คน

3. แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นเพื่อทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ก่อนและหลังการทดลอง

4. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนที่ผู้รายงานสร้างขึ้น

5. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

7. ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเรียน ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ที่ 80 / 80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของประสิทธิภาพของการฝึก

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของการทดสอบหลังเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เจ้าใจภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนวัด ผาสุภมณิจกร โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย ลำดับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ความหมายของแบบฝึกทักษะ
3. แนวคิด/ทฤษฎีในเรื่องแบบฝึกทักษะ
4. ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ
5. องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - งานวิจัยในประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โครงสร้างหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่ กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนด โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น
 - กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้
 - ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
 - ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
 - ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
 - ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือ กระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ภาษาไทย
- 2.2 คณิตศาสตร์
- 2.3 วิทยาศาสตร์
- 2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 2.6 ศิลปะ
- 2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนรู้ทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษา

จะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง
โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง

	โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง
	โดยเฉลี่ยวันละ 5 - 6 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6	มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง
	โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน
- มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ
- มาตรฐาน ส 1.3 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี ตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ชีคมัน ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ
- มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

- มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

- มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้ และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรมและมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความหมายของแบบฝึกทักษะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 (2525. 2526 : 483) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกหมายถึง แบบตัวอย่าง ปัญหา หรือคำสั่ง ที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 190) กล่าวว่า “แบบฝึกหัด เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน แบบฝึกหัดส่วนใหญ่จะจัดทำในรูปของแบบฝึกหัด หรือชุดฝึกซึ่งนักเรียนจะฝึกหัดเรียนด้วยตนเอง และจัดทำเป็นชุดเน้นพัฒนา หรือเสริมทักษะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง”

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2543 : 2) กล่าวว่า “ความสำคัญของแบบฝึก หรือแบบฝึกหัด พอสรุปได้ว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกหัด คือสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียน หลังจากเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่งๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้นๆอย่างกว้างขวางมากขึ้น”

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อการสอนชนิดหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียน จะมีแบบฝึกหัดเป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกฝนและ กิจกรรมควรมีรูปแบบที่หลากหลายดังนั้นแบบฝึกหัดจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างมากในการช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้รวดเร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นแบบฝึกจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนไม่น้อย ในการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้รวดเร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครู และการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิด/ทฤษฎีในเรื่องแบบฝึกทักษะ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Jean Piaget ซึ่งเป็น Cognitive Psychologist ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่ว่า “คนเราคิดได้อย่างไร” การเรียนรู้ที่จะคิดแก้ปัญหาได้อย่างไร ลักษณะของความสามารถในการคิดเป็นอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ความคิดในเรื่องเหล่านี้จะช่วยให้ครูมีความสามารถที่จะพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนให้เพิ่มพูนขึ้น และสามารถเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน (กิ่งฟ้า สันธวงษ์ 2526, หน้า 139 – 149)

ทฤษฎีการลองผิดลองถูกของ ธอร์นไคค์ ซึ่งได้สรุปเป็นกฎเกณฑ์การเรียนรู้ ดังนี้

- 1) กฎความพร้อม หมายถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพร้อมที่จะกระทำ
- 2) กฎผลที่ได้รับ หมายถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเพราะบุคคลกระทำซ้ำ และยิ่งทำมาก ความชำนาญจะเกิดขึ้นได้ง่าย

ไพบูลย์ เทวรักษ์ (2540) ได้กล่าวถึงกฎการฝึกหัดไว้ว่า การฝึกหัดให้บุคคลทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ผู้ฝึกจะต้องควบคุมและจัดสภาพการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตนเอง บุคคลจะถูกกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก

ดังนั้น ผู้สร้างแบบฝึกจึงจะต้องกำหนดกิจกรรมตลอดจนคำสั่งต่าง ๆ ในแบบฝึก ให้ผู้ฝึกได้แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้สร้างต้องการ

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ ซึ่งมีความเชื่อว่าสามารถควบคุมบุคคลให้ทำตามความประสงค์ หรือแนวทางที่กำหนดได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกทางจิตใจของบุคคลผู้นั้นว่ารู้สึกนึกคิดอย่างไร โดยมีการเสริมแรงเป็นตัวการ เมื่อบุคคลตอบสนองการเร้าของสิ่งเร้าควบคุมกันในช่วงเวลาที่เหมาะสม สิ่งเร้านั้นจะรักษาระดับหรือเพิ่มการตอบสนองให้เข้มข้น

วิธีการสอนของกาเย่ ซึ่งมีความเห็นว่า การเรียนรู้มีลำดับขั้นและผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่ง่ายไปหายาก

พรณี ข.เจนจิต (2538) ได้กล่าวถึงแนวคิดของกาเย่ ไว้ดังนี้

การเรียนรู้มีลำดับขั้น ดังนั้นก่อนที่จะสอนเด็กแก้ปัญหาได้นั้น เด็กจะต้องเรียนรู้ความคิดรวบยอด หรือกฎเกณฑ์มาก่อน ซึ่งในการสอนให้เด็กได้ความคิดรวบยอดหรือกฎเกณฑ์นั้น จะทำให้เด็กเป็นผู้สรุปความคิดรวบยอดด้วยตนเองแทนที่ครูจะเป็นผู้บอก การสร้างแบบฝึกจึงควรคำนึงถึงการฝึกตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก

แนวคิดของบลูม ซึ่งกล่าวถึงธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนว่า มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาในหน่วยย่อยต่าง ๆ ได้โดยใช้เวลาเรียนที่แตกต่างกัน

ดังนั้นการสร้างแบบฝึกจึงต้องมีการกำหนดเงื่อนไขที่จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถผ่านลำดับขั้นตอนของทุกหน่วยการเรียนรู้ได้ถ้านักเรียนได้เรียนตามอัตราการเรียนของตน ก็จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

สุจิต เพียรชอบ (2536:65-73) กล่าวถึง การสร้างแบบฝึกว่า ต้องยึดตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน ก่อนสอนควรมีการทดสอบความสามารถทางภาษาของเด็กก่อน เด็กที่มีความสามารถสูงก็ให้การสนับสนุนให้มีทักษะสูงขึ้น ส่วนเด็กคนใดมีทักษะต่ำ ก็พยายามสอนซ่อมเสริมให้เป็นพิเศษ

2. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) นักเรียนสามารถเรียนรู้ทักษะการเขียนได้คล่องแคล่วชำนาญ ก็เพราะมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือฝึกกระทำด้วยตนเอง จึงมีโอกาที่จะได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้มากที่สุด

3. การเรียนรู้จากการฝึกฝน (Law of Exercise) การฝึกฝนเป็นกฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อได้ฝึกฝน หรือกระทำซ้ำ ผู้เรียนจะมีทักษะทางภาษาดี มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดี ถ้าผู้เรียนได้ฝึกฝน ได้ใช้ภาษามากเท่าใดก็จะช่วยให้มีทักษะดีมากขึ้นเท่านั้น

4. กฎแห่งผล (Law of effect) นักเรียนได้เรียนรู้แล้ว ย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นเมื่อมีงานให้นักเรียนทำ ครูควรตรวจสอบและคืนนักเรียนโดยเร็ว ผู้เรียนจะมีความพึงพอใจที่ได้รับผลการเรียน

5. กฎการใช้และไม่ใช้ (Law of Use and Disuse) ภาษาเป็นวิชาทักษะต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ จึงจะคล่องแคล่วและชำนาญ ถ้าเรียนแล้วไม่ได้ใช้นานๆ ก็ลืมหรือมีทักษะไม่ดีเท่าที่ควร

6. แรงจูงใจ (Motivation) เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเป็นสิ่งที่เร้าเพื่อจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน ตั้งใจฝึกฝน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2522) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาสร้างแบบฝึก พอสรุปได้ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) เกี่ยวกับการฝึกหัด ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของวัตสัน (Watson) นั่นคือสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ยิ่งทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่วสามารถทำได้ดี ในทางตรงข้ามสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึก ทอดทิ้งไปนานแล้ว ย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่ต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึก จึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม ไม่ยากหรือง่ายเกินไป และควรมีหลายแบบ

3. การจูงใจผู้เรียน สามารถทำได้โดยจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก นอกจากนั้นการใช้แบบฝึกสั้น ๆ จะช่วยไม่ให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้นักเรียนได้ทดลองทำภาษาที่ใช้พูดใช้เขียนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกในสิ่งที่ใกล้ตัว นอกจากจำได้แม่นยำแล้ว นักเรียนยังสามารถนำหลักและความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

นอกจากนี้ พรณี ชูทัย (2522) ได้เสนอการนำหลักจิตวิทยาการศึกษามาใช้ในการสร้างแบบฝึก พอสรุปได้ดังนี้

1. การสาธิตและการอธิบายแนะนำ เริ่มแรกควรบอกให้นักเรียนทราบว่า จะทำอะไร ซึ่งจะทำให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนนั้น เพื่อเร้าให้เกิดความสนใจ
2. ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทันทีหลังจากการสาธิต และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การทำซ้ำและการเสริมแรง ควรให้โอกาสเด็กได้ฝึกซ้ำ ๆ และควรให้ได้รับการเสริมแรงอย่างทั่วถึง
3. ในขณะที่ฝึกหัด ควรมีการให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง
4. ให้คำแนะนำที่อยู่ในบรรยากาศที่สบาย ๆ ครูผู้สอนต้องใจเย็น ไม่ดุ บรรยากาศไม่ตึงเครียด จะช่วยให้เด็กเกิดความพยายามที่จะฝึก
5. สิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนพบปัญหายุ่งยากในการฝึกทักษะใหม่ คือการที่ทักษะเก่าของผู้เรียนจะมารบกวนการเรียนรู้ทักษะใหม่ ซึ่งควรแก้ไขด้วยการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า ทักษะใหม่ที่จะฝึกฝนนั้นจะมีวิธีการของมันเอง ซึ่งต่างไปจากวิธีการของทักษะเก่า และพยายามกระตุ้นนักเรียนให้ระลึกอย่างเสมอว่า เขากำลังเรียนทักษะใหม่

หลักจิตวิทยาดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้านำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกให้น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความถนัดของนักเรียน เพื่อให้การเรียนรู้การสอนสนุกสนาน นักเรียนมีความพอใจที่จะเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น ๆ

ในการสร้างแบบฝึกหัดต้องอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาประกอบด้วย

1. ความใกล้ชิด (Contiguition) การใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้กับผู้เรียน
2. แบบฝึกหัด (Practice) คือการให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมที่ซ้ำๆ เพื่อช่วยในการสร้างความแม่นยำชำนาญ
3. กฎแห่งผล (Law of Effect) คือการให้ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตน โดยรวดเร็ว ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้ทราบว่าผลการทำงานของตนเองเป็นอย่างไร แล้วยังเป็นการสร้างความพอใจให้กับผู้เรียนอีกด้วย
4. การจูงใจ (Motivation) ได้แก่การเรียงแบบฝึกหัดจากง่ายไปหายากและจากแบบฝึกหัดที่สั้นไปสู่ที่ยาวขึ้น ทั้งนี้เรื่องที่จะนำมาสร้างแบบฝึกควรมีหลายรสและหลายรูปแบบตลอดจนมีภาพประกอบเรื่องเพื่อเร้าความสนใจของนักเรียนมากขึ้น

กรมวิชาการ (2543 : 20) ได้นำเสนอไว้ว่า “การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่นแนวคิดของธอร์นไดค์ เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าและผู้เรียนจะเลือกตอบสนองจนเป็นที่พอใจของผู้เรียน การตอบสนองใดไม่พึงพอใจก็就会被ตัดทิ้งไป แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนของไทยมานาน นับตั้งแต่ไทยรับความคิดทางการศึกษามาจากสหรัฐอเมริกา”

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่าการสร้างแบบฝึกจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาเพื่อให้ได้แบบฝึกที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน และยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การสอน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความพึงพอใจที่จะทำแบบฝึก ครอบคลุมเนื้อหา รูปแบบน่าสนใจ ได้รับประสบการณ์ตรง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความชัดเจนของคำสั่ง และได้ลงมือกระทำเอง จนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และสามารถประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนได้ด้วย ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติม หรือเสริมหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
4. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะทางภาษาคงทน
5. การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้ผู้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือจุดบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุง แก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันทั่วถึง
6. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงาน และเวลาในการที่จะเตรียมการสร้างแบบฝึก นักเรียนไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึก ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2538) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. เป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระของครู
2. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในทางจิตใจมากขึ้น
4. ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว
6. ช่วยให้เด็กสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
7. ช่วยให้ผู้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน
8. ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนได้เต็มที่ นอกเหนือจากที่เรียนในบทเรียน
9. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง
10. ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการสะกดคำ

อดุลย์ ภูปลื้ม (2539) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้อ่านเนื้อหา และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้
6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน
7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
8. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แบบฝึกหัดมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะมาก เพ็ชต์ (สุจิตา ศรีนวล 2538 : 62 ; อ้างอิงจาก Petty. 1963 : 469-472) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกหัดเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น
4. แบบฝึกหัดช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
5. แบบฝึกหัดที่ใช้จะเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกหัดที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มเด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อ ทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป
7. การให้เด็กทำแบบฝึกหัด ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่างๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ทันทั่วถึง
8. แบบฝึกหัดที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่
9. แบบฝึกหัดที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกหัดอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกหัดจากตำราเรียนทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ มากขึ้น

10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มที่แน่นอนย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงในกระดาษไขทุกครั้ง ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

วิญญา วิศาลาภรณ์ (2533 : 23) สรุปคุณประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน เป็นประโยชน์สำหรับครูในการสอน ทำให้ทราบพัฒนาการทางทักษะทั้งสี่คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเฉพาะทักษะการเขียน ครูสามารถเห็นข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของนักเรียน ซึ่งจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงได้ทันทั่วถึง ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

จากประโยชน์ของแบบฝึกที่กล่าวมา สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบ

เสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ทำให้ครูลดภาระการสอนลงได้ ทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามความสามารถของตน เพื่อความมั่นใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะการเรียนรู้

ในการสร้างแบบฝึกมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับองค์ประกอบของแบบฝึกไว้ดังนี้

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ์ (2528 : 130) ได้กล่าวว่า แบบฝึกควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. สารที่เรียน ปัญหา หรือคำถาม แบบฝึกหัดและกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดและทำ
3. ที่ว่างสำหรับผู้เรียนเขียนคำตอบ
4. เฉลยคำตอบหรือแนวทางในการตอบ
5. คำแนะนำและแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนสามารถไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

จากแนวคิดข้างต้น แบบฝึกควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. คำชี้แจง
2. แบบฝึก
3. จุดประสงค์
4. เนื้อหา

นิธยา ฤทธิโยธี. 2520.40 - 41 กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ว่า การเขียนแบบฝึกต้องเน้นใจในภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนและสร้างโดยใช้หลักจิตวิทยาในการเร้าและตอบสนอง ดังนี้

1. ใช้แบบฝึกหลายๆ ชนิดเพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ
2. แบบฝึกที่ทำขึ้นนั้นต้องให้นักเรียนสามารถแยกออกมาพิจารณาได้ว่าแต่ละ

แบบแต่ละข้อต้องการให้ทำอะไร

3. ให้นักเรียนได้ฝึกการตอบแบบฝึกแต่ละชนิดแต่ละรูปแบบว่ามีวิธีการตอบอย่างไร

4. ให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบสนองสิ่งเร้าดังกล่าวด้วยการแสดงออกทางความสามารถและความเข้าใจลงในแบบฝึก

5. นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้จากการเรียนมาตอบในแบบฝึกให้ตรงเป้าหมายที่สุด

นิตยา ฤทธิโยธิ ยังได้กล่าวว่า “แบบฝึกที่ดีควรมีข้อเสนอแนะการใช้ที่ชัดเจน ควรให้มีการเลือกตอบทั้งแบบตอบจำกัดและแบบตอบอย่างเสรี คำสั่งหรือตัวอย่างที่ยกมานั้นไม่ควรยาวเกินไป และยากแก่การเข้าใจ ถ้าต้องการให้ศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกนั้นควรมีหลายรูปแบบ และมีความหมายแก่ผู้ทำ” และยังกล่าวว่าลักษณะของแบบฝึกที่ดี คือ

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสม คือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

ไพรัตน์ สุวรรณแสน (จิรพา จันทะเวียง. 2542 : 43 ; อ้างอิงจากไพรัตน์ สุวรรณแสน. ม.ป.ป.) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจ คำชี้แจงหรือคำสั่งต้องกระชับรัด
4. ใช้เวลาเหมาะสม คือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2517) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. สำนวนภาษาไทย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลูกความสนใจ
6. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาได้ด้วยตนเอง

วรสุดา บุญไวโรจน์ (2536:37) (อ้างถึงใน สุนันทา สุนทรประเสริฐ 2543 :

9-10) กล่าวแนะนำให้ผู้สร้างแบบฝึกได้ยึดลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. แบบฝึกที่ดีควรชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ ตัวอย่างแสดงวิธีทำไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เข้าใจยาก ควรปรับปรุงให้ง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน

2. แบบฝึกหัดที่ดีควรมีความหมายต่อผู้เรียนและตรงตามจุดประสงค์ของการฝึก ลงทุนน้อย ใช้ได้นานทันสมัยอยู่เสมอ

3. ภาษาและภาพที่ใช้ในแบบฝึกหัดควรเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน แบบฝึกหัดที่ดีควรแยกฝึกเป็นเรื่องๆ แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไป แต่ควรมีกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่ายในการทำ และเพื่อฝึกทักษะใดทักษะหนึ่งจนเกิดความชำนาญ

4. แบบฝึกหัดที่ดีควรมีทั้งแบบกำหนดคำตอบให้ ให้ตอบโดยเสรี การเลือกใช้คำข้อความหรือรูปภาพในแบบฝึกหัด ควรเป็นสิ่งที่คุ้นเคยตรงกับความในใจของนักเรียน เพื่อว่าแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้น จะได้ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและพอใจแก่ผู้ใช้ ซึ่งตรงกับหลักการเรียนรู้ที่ว่าเด็กมักจะเรียนรู้ได้เร็ว ในการกระทำที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ

5. แบบฝึกหัดที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง รู้จักค้นคว้า รวบรวมสิ่งที่พบเห็นบ่อยๆ จะทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องนั้นๆ มากยิ่งขึ้น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง มีหลักเกณฑ์ และมองเห็นว่าสิ่งที่เขาได้ฝึกนั้นมี ความหมายต่อเขาตลอดไป

6. แบบฝึกหัดที่ดีควรตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลายๆด้าน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม ระดับสติปัญญา ประสบการณ์ ฉะนั้นการทำแบบฝึกหัดแต่ละเรื่องควรจัดทำให้มากพอ มีทุกระดับตั้งแต่ง่ายปานกลาง จนถึงค่อนข้างยาก เพื่อให้ทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน จะได้เลือกทำตามความสามารถ เพื่อให้เด็กทุกคนประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึกหัด

7. แบบฝึกหัดที่ดีควรเร้าใจตั้งแต่ปกไปจนถึงหน้าสุดท้าย

8. แบบฝึกหัดที่ดีควรปรับปรุงควบคู่ไปกับหนังสือเรียน ควรใช้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน

9. แบบฝึกหัดที่ดีควรเป็นแบบฝึกหัดที่สามารถประเมิน และจำแนกความเจริญของงานของเด็กได้ด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น แบบฝึกหัดที่ดีควรมีหลายแบบหลายชนิดให้นักเรียนได้ทำ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน การใช้ถ้อยคำควรเลือกให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน นอกจากนี้ควรสร้างให้มีลักษณะช่วยๆ ทำทลายความรู้ความสามารถของนักเรียนเพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกดังกล่าว สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน เป็นส่วนช่วยเพิ่มเติมในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่ถูกจัดทำขึ้น

อย่างมีระบบ ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดียิ่งขึ้น แต่ต้องอาศัยความเอาใจใส่จากครูด้วย แบบฝึกช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เหมาะกับความสามารถของเด็กจะทำให้เกิดผลดีทางด้านจิตใจ ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน เพราะเด็กฝึกทำซ้ำๆ หลายครั้งในเรื่องที่ตนบกพร่อง แบบฝึกยังใช้เป็นเครื่องมือวัดผลทางการเรียนหลังจากจบบทเรียนแล้ว ช่วยให้ครูเห็นปัญหาของเด็กได้อย่างชัดเจน ทำให้ครูได้แก้ปัญหของเด็กได้ทันเวลาที่ ตัวเด็กก็สามารถเก็บแบบฝึกไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการทบทวนความรู้ได้นอกจากนี้ แบบฝึกยังช่วยให้ครูและนักเรียนประหยัดเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายในการฝึกฝนแต่ละครั้ง

คู่มือการใช้แบบฝึก

เป็นเอกสารสำคัญประกอบการใช้แบบฝึกว่าใช้เพื่ออะไร และมีวิธีการใช้อย่างไร เช่น ใช้เป็นงานฝึกทำขบทเรียน ใช้เป็นการบ้าน หรือใช้สอนซ่อมเสริม ควรประกอบด้วย

- ส่วนประกอบของแบบฝึก จะระบุไว้ในแบบฝึกชุดนี้ มีแบบฝึกทั้งหมดกี่ชุด อะไรบ้าง และมีส่วนประกอบอื่น ๆ หรือไม่ เช่น แบบทดสอบ หรือแบบบันทึกผลการประเมิน
- สิ่งที่ครูหรือนักเรียนต้องเตรียม (ถ้ามี) จะเป็นการบอกให้ครูหรือนักเรียนเตรียมตัวให้พร้อมล่วงหน้าก่อนเรียน

- จุดประสงค์ในการใช้แบบฝึก
- ขั้นตอนในการใช้ บอกขั้นตอนตามลำดับการใช้ และอาจเขียนในรูปของแนวการสอนหรือแผนการสอน จะชัดเจนยิ่งขึ้น
- เฉลยแบบฝึกในแต่ละชุด

แบบฝึก

เป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร ควรมีองค์ประกอบดังนี้

- ชื่อชุดฝึกในแต่ละชุดย่อย
- จุดประสงค์
- คำสั่ง
- ตัวอย่าง
- ชุดฝึก
- ภาพประกอบ
- ข้อทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบประเมินบันทึกผลการใช้

รูปแบบของการสร้างแบบฝึก

การสร้างแบบฝึก รูปแบบก็เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติแบบฝึกจึงควรมีรูปแบบที่หลากหลาย มิใช่ใช้แบบเดียวจะเกิดความจำเจ น่าเบื่อหน่ายไม่ท้าทายให้อยากรู้อยากลอง จึงขอเสนอรูปแบบของแบบฝึกที่เป็นหลักใหญ่ไว้ก่อน ส่วนผู้สร้างจะนำไปประยุกต์ใช้ปรับเปลี่ยนรูปแบบอื่น ๆ ก็แล้วแต่เทคนิคของแต่ละคน ซึ่งจะเรียงลำดับจากง่ายไปหายากดังนี้

1. แบบถูกผิด
2. แบบจับคู่
3. แบบเติมคำหรือข้อความ
4. แบบหลายตัวเลือก

ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์ การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ใน ข้อที่ 2
5. สร้างแบบฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ แต่ละบัตรจะมีคำถามย่อยให้นักเรียน การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม
6. สร้างแบบอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้ อาจทำเพิ่มเติมเมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว
7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความเจริญก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า
8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่องคุณภาพแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ
9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ และสารบัญเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป
ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก จะคล้ายคลึงกับการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาประเภทอื่น ๆ ซึ่ง
มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น
 - ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำการสอน
 - ปัญหาการผ่านจุดประสงค์ของนักเรียน
 - ผลจากการสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ศึกษารายละเอียดในหลักสูตร เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์แต่ละ
กิจกรรม
3. พิจารณาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อ 1 โดยการสร้างแบบฝึก และเลือก
เนื้อหาในส่วนที่จะสร้างแบบฝึกนั้น ว่าจะทำเรื่องใดบ้าง กำหนดเป็นโครงเรื่องไว้
4. ศึกษารูปแบบของการสร้างแบบฝึกจากเอกสารตัวอย่าง
5. ออกแบบชุดฝึกแต่ละชุดให้มีรูปแบบที่หลากหลาย น่าสนใจ
6. ลงมือสร้างแบบฝึกในแต่ละชุด พร้อมทั้งข้อทดสอบก่อนและหลังเรียนให้
สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้
7. ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
8. ทำไปทดลองใช้ แล้วบันทึกผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
9. ปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
10. นำไปใช้จริงและเผยแพร่ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการสร้างแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกเพื่อใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน ในวิชาต่าง ๆ นั้น จะ
เน้นสื่อการสอนในลักษณะเอกสารแบบฝึกหัดเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นการสร้างจึงควรให้มีความ
สมบูรณ์ที่สุด ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และกลวิธีในการนำไปใช้ ซึ่งควรเป็นเทคนิคของแต่ละคน
ในที่นี้จะขอเสนอแนะ ดังนี้

1. พึงระลึกเสมอว่า ต้องให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาก่อนใช้แบบฝึก
2. ในแต่ละแบบฝึก อาจมีเนื้อหาสรุปย่อ หรือเป็นหลักเกณฑ์ไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษา
ทบทวนก่อนก็ได้
3. ควรสร้างแบบฝึกให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์ที่ต้องการและไม่ยากหรือ
ง่ายจนเกินไป

4. คำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก ต้องให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความแตกต่างของผู้เรียน
5. ควรศึกษาแนวทางการสร้างแบบฝึกให้เข้าใจก่อนปฏิบัติการสร้าง อาจนำหลักการของผู้อื่น หรือทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาหรือนักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพการณ์ได้
6. ควรมีคู่มือการใช้แบบฝึกเพื่อให้ผู้สอนคนอื่นนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง หากไม่มีคู่มือ ต้องมีคำชี้แจงขั้นตอนการใช้ที่ชัดเจนแนบไปในแบบฝึกหัดด้วย
7. การสร้างแบบฝึก ควรพิจารณารูปแบบให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละเนื้อหาวิชา รูปแบบจึงควรแตกต่างกันตามสภาพการณ์
8. การออกแบบชุดฝึกควรมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำซาก ไม่ใช้รูปแบบเดียว เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ควรมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอย่างกว้างขวาง และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย
9. การใช้ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้แบบฝึกนั้นน่าสนใจและยังเป็นการพักสายตาให้กับผู้เรียนอีกด้วย
10. การสร้างแบบฝึก หากต้องการให้สมบูรณ์ครบถ้วน ควรสร้างในลักษณะของเอกสารประกอบการสอน (ศึกษารายละเอียดจากคู่มือ การฝึกอบรมการปฏิบัติการ”การผลิตเอกสารประกอบการสอน”)แต่จะเน้นความหลากหลายของแบบฝึกมากกว่า และเนื้อหาที่สรุปไว้จะมีเพียงย่อๆ
11. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง อย่าให้มีข้อผิดพลาดเด็ดขาด เพราะเหมือนกับยื่นยาพิษให้กับลูกศิษย์โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เขาจะจำในสิ่งที่ผิด ๆ ตลอดไป
12. คำสั่งในแบบฝึกเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีความมองข้ามไป เพราะคำสั่งคือประเด็นใหญ่ที่จะไขความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คำสั่งจึงต้องสั้นกะทัดรัด และเข้าใจง่าย ไม่ทำให้ผู้เรียนสับสน
13. การกำหนดเวลาในการใช้แบบฝึก แต่ละชุดควรให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความสนใจของผู้เรียน
14. กระดาษที่ใช้ ควรมีคุณภาพเหมาะสม มีความเหนียวและทนทาน ไม่เปราะบางหรือขาดง่ายจนเกินไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อจรรณ มณีนิล (2545) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาระหว่าง การสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติเรื่องลักษณะภูมิประเทศ ของประเทศออสเตรเลียระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากผลการวิจัยพบว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น กล่าวคือ มีคะแนนเฉลี่ย 2.37 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 2.30 และสามารถลดจำนวน นักเรียนที่ได้ผลการเรียน 0 ร และ มส. เหลือเพียงร้อยละ 1.087 น้อยกว่ามาตรฐานที่กำหนดคือ ร้อยละ 1.5 แสดงให้เห็นว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาพัฒนาสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนได้

อังคณา ณ พิบูล ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 (ส 33101) ของนักเรียนชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเมืงรามหาราชวิทยาคม จากผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนทำงานส่งครบตามที่กำหนด (3 ช่วงเวลา) ถึงแม้ว่าจะมีบางส่วนที่ส่งงานช้า แต่เมื่อ ครบ 3 ช่วงเวลา ก็ส่งงานครบทุกคน ยกเว้น นักเรียนที่ ออกจากโรงเรียน แต่ยังไม่มาลาออก 2. การกำหนดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนทำส่ง หรือเข้าร่วมกิจกรรม สามารถช่วยให้นักเรียนทำคะแนนในรายวิชาสังคมศึกษา 3 (ส33101) ดีขึ้น ทำให้มีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานี้ สูงขึ้น 3. นักเรียนที่ไม่สนใจส่งงานหรือทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด มักจะเป็นนักเรียนที่ ไม่ตั้งใจเรียน ชอบเล่นในเวลาเรียน ครูต้องกำหนดบทลงโทษ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และต้องมีความเสมอต้นเสมอปลาย และใช้เหตุผลในการลงโทษ ไม่ใช่อารมณ์ 4. นักเรียนที่ไม่สนใจทำกิจกรรมการเรียน ครูต้องคอยเสริมแรง ให้กำลังใจ ให้ความสำคัญกับตนเอง และให้โอกาสแก่เด็ก ทำให้นักเรียนกล้ามาพบครูและทำงานส่ง ถึงจะล่าช้าบ้าง 5. การติดตามเรื่อง การส่งงาน ของนักเรียน และตรวจงานโดยเน้นเรื่องการตรงเวลาและแจ้งคะแนนให้นักเรียนทราบอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้นักเรียนส่งงานตามเวลาดีขึ้น และมีการติดตามสอบแก้ตัว ทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานี้ สูงขึ้น 6. นักเรียนชั้น ม.3 เป็นวัยที่ชอบความมีเหตุผล ไม่ชอบให้ใช้อารมณ์ ดังนั้น การพูดชักจูงนักเรียนเรื่องการทำกิจกรรม และการส่งงาน โดยใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ ส่งผลให้นักเรียนส่งงานมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะส่งงานล่าช้า ก็ตาม รายงานการพัฒนากิจการการเรียนรูู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ แบบศูนย์การเรียน

พัชรบุลย์ ภูมิพันธุ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง อาณาจักรสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ศูนย์การเรียน เรื่อง อาณาจักรสุโขทัยมีประสิทธิภาพ 81.40/83.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.59 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.00 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 103 มีความพึงพอใจอยู่มณระดับมากที่สุด

มิต สิริพร ศรีสมวงศ์ (2549) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ โดยการใช้การอ่านหนังสือช่วงเช้าของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 / 8 ผลการวิจัยพบว่า 1. จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคเรียนที่ 2 พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในภาคเรียน ที่ 1 ที่มาอ่านหนังสือช่วงเช้าอย่างสม่ำเสมอมีผลการเรียนที่ดีขึ้นทั้ง 2 วิชา 2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำและไม่ได้มาอ่านหนังสือช่วงเช้าอย่างสม่ำเสมอ ยังมีผลการเรียนต่ำเช่นเดิม หรือแย่ลง

ดวงฤดี แสงไกร ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ส 43101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. การใช้รูปแบบโครงการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนมี ส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม นักเรียนได้มีการลงมือปฏิบัติจริงทำให้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อนและครู โดยมีการฝึกการทำงานเป็นทีม นักเรียนมีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรม และนักเรียนมี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.78 2. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยลำดับ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 / 2562 โรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร จำนวน 119 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ภาคเรียนที่ 2 / 2562 โรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นวัตกรรม

ชุดฝึกการเรียนรู้ เรื่อง เข้าใจภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 5 ชุด เวลา 10 ชั่วโมง ดังนี้

- 2.1 แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 1 เรื่อง แผนที่ และภาพถ่ายในชุมชน
- 2.2 แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 2 เรื่อง ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
- 2.3 แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 3 เรื่อง สภาพแวดล้อมในชุมชน
- 2.4 แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 4 เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ
- 2.5 แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 5 เรื่อง เมืองและชนบท

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ โดยใช้ทดสอบก่อนการใช้ชุดฝึกทักษะทางการเรียนและเมื่อใช้ชุดฝึกทักษะทางการเรียนเสร็จสิ้นแล้วก็ใช้แบบทดสอบชุดเดิมทดสอบหลังการใช้ชุดฝึก

3. แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใช้ควบคุมชุดฝึกทักษะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 5 แผน

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากแนวการจัดสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.3 ศึกษาสาระการเรียนรู้รายปี และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) จากแนวการจัดสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.4 ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกการเรียนรู้

1.5 สร้างชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ชุด

1.6 นำชุดฝึกทักษะที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จำนวน 3 ท่าน

1.7 นำแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข มาใช้สอนจริง โดยใช้คู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ มาจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ในชั้นสรุปบทเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน กับนักเรียน สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ใน เวลา 15.30 -16.30 น.

1.8 หลังจากทดลองใช้ชุดฝึกทักษะคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดิมกับก่อนเรียนมาทำการทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง แล้วนำผลการทดสอบมา

วิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หมายถึง คะแนนของ
กระบวนการเรียนต่อคะแนนสอบหลังเรียน

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของประสิทธิภาพของการฝึก

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของการทดสอบหลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์
2. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง
3. เริ่มดำเนินการสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้และชุดฝึกทักษะที่สร้างขึ้น ใช้
เวลาทั้งหมด จำนวน 10 ชั่วโมง โดยใช้แบบฝึกทักษะ ทั้งหมด จำนวน 5 ชุด
4. เมื่อสอนเสร็จแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะมีการประเมินผลโดยใช้ชุดฝึก มี
เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ก็สอนซ่อมเสริม
5. เมื่อทดลองใช้ชุดฝึกทักษะจนครบทั้ง 5 ชุดฝึกแล้ว ก็ทดสอบหลังเรียน โดยใช้
แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้อามาหาความถี่แล้ววิเคราะห์ บรรยายเป็นความเรียง
ประกอบตาราง โดยเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ย ค่าร้อยละ ระหว่างการทดสอบครั้งแรก
กับครั้งหลังของกลุ่มตัวอย่างและเปรียบเทียบคะแนนการทำแบบฝึกทักษะกับคะแนนทดสอบหลัง
เรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย

$$X = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าประสิทธิภาพ ใช้สูตร ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537)

สูตรที่ 1

$$E_1 = \Sigma X / N / A \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ ΣX แทน คะแนนรวมของแบบฝึกหัดหรืองาน A แทน คะแนนเก็บของแบบฝึกหัดทุกชิ้นรวมกัน N แทน จำนวนผู้เรียน

สูตรที่ 2

$$E_2 = \Sigma F / N / B \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ΣF แทน คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน B แทน คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน N แทน จำนวนผู้เรียน

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้วได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ได้วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\sum D$	แทน	ผลบวกของผลต่างของคะแนนครั้งหลังกับครั้งแรก
$\sum D^2$	แทน	ผลบวกของผลต่างของคะแนนครั้งหลังกับครั้งแรกที่แต่ละตัว

ยกกำลังสอง

2. ขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 คะแนนจากการทดสอบย่อยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะ

2.2 ผลการหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของคะแนนก่อนเรียน หลังเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้รายงานได้นำคะแนนจากแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ทั้ง 5 ชุด ที่ได้จากนักเรียนมาทำการวิเคราะห์ร่วมกับผลการทดสอบหลังเรียน ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ตามเกณฑ์ 80/80 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ของแบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียนและคะแนนแบบฝึกทักษะทางการเรียน
เรื่อง ภูมิศาสตร์

เลขที่	ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบด้วยแบบฝึกทักษะ					รวม	หลังเรียน
		แบบฝึกที่ 1 (20)	แบบฝึกที่ 2 (20)	แบบฝึกที่ 3 (20)	แบบฝึกที่ 4 (20)	แบบฝึกที่ 5 (20)		
1	23	17	19	17	17	17	87	30
2	24	16	18	18	16	16	84	30
3	14	15	18	17	17	17	84	16
4	21	17	18	17	18	16	86	27
5	25	19	19	16	18	16	88	30
6	20	18	20	17	18	16	89	23
7	20	20	18	18	19	17	92	26
8	14	16	18	18	17	18	87	20
9	11	15	18	17	17	16	83	19
10	16	15	18	17	19	18	87	25
11	24	17	18	17	18	17	87	30
12	25	19	20	19	19	18	95	30
13	18	16	18	17	18	17	86	24
14	22	19	16	18	18	16	87	29
15	25	17	16	18	18	17	86	28
16	20	18	19	18	19	18	92	28

เลขที่	ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบด้วยแบบฝึกทักษะ					รวม	หลังเรียน
		แบบฝึกที่ 1 (20)	แบบฝึกที่ 2 (20)	แบบฝึกที่ 3 (20)	แบบฝึกที่ 4 (20)	แบบฝึกที่ 5 (20)		
17	19	10	19	17	17	19	82	26
18	25	19	6	16	18	17	76	26
19	23	18	19	18	18	19	92	30
20	18	16	17	18	17	16	84	22
21	23	18	19	20	17	19	93	30
22	16	18	18	17	18	17	86	28
23	19	17	17	17	17	17	87	30
24	18	18	16	16	16	16	84	30
25	18	17	17	17	17	17	84	16
26	18	17	18	16	18	16	86	27
27	19	16	18	16	18	16	88	30
28	20	17	18	16	18	16	89	23
29	18	18	19	17	19	17	92	26
30	18	18	17	18	17	18	87	20
31	18	17	17	16	17	16	83	19
32	18	17	19	18	19	18	87	25
33	18	17	18	17	18	17	87	30
34	20	19	19	18	19	18	95	30
35	18	17	18	17	18	17	86	24
36	16	18	18	16	18	16	87	29
37	16	18	18	17	18	17	86	28
38	19	18	19	18	19	18	92	28
39	16	18	18	17	18	17	86	28
รวม	753	670	693	672	695	664	3394	1020
เฉลี่ย	19.31	17.18	17.77	17.23	17.82	17.03	87	26.15
ร้อยละ	64.35	85.90	88.85	86.15	89.10	85.15	87.00	87.16

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบย่อยท้ายแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 5 ชุด มีค่าเท่ากับ 87 ส่วนด้านกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 87.00 และพบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 26.15 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และคิดเป็นร้อยละ เท่ากับ 87.16 แสดงว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 87.16

สรุป ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยรวมมีประสิทธิภาพ 86.98 / 87.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3.2 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้รายงานได้นำคะแนนจากแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ทั้ง 5 ชุด ที่ได้จากนักเรียนมาทำการวิเคราะห์ร่วมกับผลการทดสอบหลังเรียน ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ของคะแนนแบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์

แบบฝึกทักษะการอ่าน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนร้อยละ
แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 1	780	670	17.18	85.90
แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 2	780	693	17.77	88.85
แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 3	780	672	17.23	86.15
แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 4	780	695	17.82	89.10
แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 5	780	664	17.03	85.15
รวม	3,900	3,394	86.98	435.15
เฉลี่ย				87.00

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนจากการทดสอบย่อยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 86.98 จากคะแนนเต็ม 100คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.00 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เข้าใจภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ใช้แบบฝึกทักษะทางการเรียน ประกอบด้วย แบบฝึกการเขียนจำนวน 5 ชุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเรื่อง ภูมิศาสตร์ ได้แก่

- 1.1 แผนที่ และภาพถ่ายในชุมชน
- 1.2 ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
- 1.3 สภาพแวดล้อมในชุมชน
- 1.4 แผนที่เฉพาะเรื่องเพื่อการศึกษาภูมิภาค
- 1.5 เมืองและชนบท

2. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 / 2562 โรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 119 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ภาคเรียนที่ 2 / 2562 โรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนวัดผาสุมณีจักร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 39 คน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ใช้แบบฝึกทักษะทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. นวัตกรรม

ชุดฝึกการเรียนรู้ เรื่อง เข้าใจภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 5 ชุด เวลา 10 ชั่วโมง ดังนี้

1.1	แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 1	เรื่อง แผนที่ แผนที่ และภาพถ่ายในชุมชน
1.2	แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 2	เรื่อง ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
1.3	แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 3	เรื่อง สภาพแวดล้อมในชุมชน
1.4	แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 4	เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ
1.5	แบบฝึกการเรียนรู้ชุดที่ 5	เรื่อง เมืองและชนบท

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/3 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ โดยใช้ทดสอบก่อนการใช้ชุดฝึกทักษะทางการเรียนและเมื่อใช้ชุดฝึกทักษะทางการ เรียนเสร็จสิ้นแล้วก็ใช้แบบทดสอบชุดเดิมทดสอบหลังการใช้ชุดฝึก

3. แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใช้ควบคู่ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3/3 จำนวน 5 แผน

สรุปผลการวิจัย

1.แบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.98 / 87.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 สูงขึ้นร้อยละ 87.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

อภิปรายผลการศึกษา

รายงานผลการพัฒนาทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดผาสุก มณีจักร อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยการใช้แบบฝึกทักษะ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.แบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ ร้อยละ 86.98 / 87.00 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะทั้ง 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.98 และนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคเรียนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 87.00 แสดงว่าแบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนพร หอศิลาชัย (2545 : บทคัดย่อ) พักตร์พิมล ภูมิทอง (2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะที่ผู้รายงานสร้างขึ้น ได้ผ่านขั้นตอน กระบวนการสร้างอย่างมีระบบ มีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตร แผนการสอน เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้การวัดผลและประเมินผล และผ่านการทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบด้านคุณภาพและความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 มีพัฒนาการ ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 87.16 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยการใช้แบบฝึกทักษะ สามารถพัฒนาทักษะทางการเรียน ภูมิศาสตร์ได้ดี ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อาจเป็นเพราะว่าแบบฝึกทักษะและแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นได้มีขั้นตอนการสร้างตามหลักและแนวทางในการจัดทำเป็นอย่างดี ผ่านการตรวจและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนั้น เนื้อหาสาระ จุดประสงค์

กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนรูปแบบวิธีการของแบบฝึกทักษะ มีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียน จากสาเหตุดังกล่าวทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการสร้าง แบบฝึกทักษะ

1.1 ควรศึกษาหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ

1.2 ควรคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างแบบฝึกทักษะและ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน

1.3 แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นต้องสามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้จริง

1.4 แบบฝึกทักษะต้องน่าสนใจ ใส่รูปภาพ สีล้นที่สดใสประกอบ

เพื่อให้นักเรียนอยากสัมผัส อยากฝึก

1.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้นำแบบฝึกทักษะการอ่านและ

เขียนคำควบกล้ำ ไปเผยแพร่ เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อ

ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกปี เพื่อประโยชน์ใน

การปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ควรมีการพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อ

นักเรียนจะได้ฝึกในรูปแบบที่หลากหลาย แตกต่างกันไป และควรพัฒนานวัตกรรมในกลุ่มสาระอื่นๆ ทุกระดับชั้น ด้วย

2.3 ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ใน

ชีวิตประจำวันให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ.เรียนรู้บูรณาการ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ.แนวทางการวัดและประเมินผล
ใน

ชั้นเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ,
2545.

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการ , กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การจัดการการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุ
สภา

ลาดพร้าว, 2546.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มืออบรมครูแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และกิจกรรมการเรียนการสอนชั้น
ประถมศึกษา

ปีที่ 1-2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

ศึกษาธิการ , กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2545

ฉลองชัย สุรวฒนบุรณ. องค์ประกอบของแบบฝึก. ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2528 : 130

นางผสมพร ประจันตะเสน.การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เรื่อง ลักษณะภูมิประเทศของไทย .ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2550

นางอังคณา ณ พิกุล .การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 (ส 33101).

ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2549

นางอัจฉรา มณีนิล.การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาระหว่าง การสอนโดยใช้

บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติเรื่องลักษณะภูมิประเทศ.ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2545

นิตยา ฤทธิโยธี. ลักษณะของแบบฝึก.ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2520.40 - 41

ประทีป แสงเปี่ยมสุข.ประโยชน์ของแบบฝึก.ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2538

ไพบูลย์ เทวรักษ์.กฎการฝึกหัด.ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2540

ไพรัตน์ สุวรรณแสน.ลักษณะของแบบฝึกที่ดี.(จิรพา จันทะเวียง. 2542 : 43 ;

อ้างอิงจากไพรัตน์ สุวรรณแสน.ม.ป.ป.)

มิส สิริพร ศรีสมวงษ์ .การแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ โดยการใช้การอ่าน
หนังสือ.

ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2549

ราชบัณฑิตยสถาน. (2535). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์

อักษรเจริญทัศน์.

โรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2. หลักสูตร

สถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 /2547,2547.

สุจิต เพียรชอบ. การสร้างแบบฝึก .ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2536:65-73

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรษ์.หลักจิตวิทยาที่ควรนำมาสร้างแบบฝึก.

ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2536:65-73

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. การผลิตนวัตกรรมการเรียน การสอน การสร้างแบบฝึก.

ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2544.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. การผลิตปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปการศึกษา. ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2544.

วิญญา วิศาลาภรณ์ .คุณประโยชน์ของแบบฝึก. ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2533 : 23

วรสุตา บุญไวยโรจน์ (อ้างถึงใน สุนันทา สุนทรประเสริฐ2543 : 9-10) ,ลักษณะของแบบฝึกที่ดี.

ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2536:37

วิชาการ , กรม. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2545.

วิชาการ กรม. คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2545

อดุลย์ บุญปลื้ม.(2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกที่จัดคำเป็นกลุ่มคำและแบบฝึกที่จัดคำละคำ.วิทยานิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิต มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาคผนวก

